

Nr 208.

Av herr **Cederborg**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av bättre möjlighet för allmänheten att vinna kännedom om vissa i gruvestadgan omförmälda inbetalningar.

Nu gällande gruvestadga av den 16 maj 1884 föreskriver i § 10, mom. 2, att, om mutsedel meddelats för inmutning ånyo av sådan äldre gruva, som uppgivits vara sönad, förre innehavaren icke är skyldig att vika för nye inmutaren, innan han blivit dömd sin rätt förlustig, samt att i sådan tvist klander mot den, som gruva innehar, icke skall gälla, där det grundas på försummelse eller annat förhållande, som ägt rum för längre tid tillbaka än andra kalenderåret före klandrets instämmande.

I 41 § av samma stadga medgives gruvägaren rätt att, sedan den i 39 § stadgade arbetsskyldigheten fullgjorts för minst tre år och utmål tilldelats gruvan, i stället för fullgörande av arbetsskyldigheten till vederbörande länsstyrelse för varje arbetsår inom dess utgång inbetala en avgift av 50 kronor för varje utmål.

Enligt samma stadgas 42 och 44 §§ kan befrielse från arbetsskyldighet (vilostånd) under angivna villkor för viss tid beviljas av bergmästaren, respektive bergsöverstyrelsen.

Uti stadgans 47 § är slutligen föreskrivet, att om arbetsskyldigheten utan behörig anmälan (39 §) eller tillåtelse (42 och 44 §§) försummas för något arbetsår och ej heller, i de fall där sådant är tillåtet, avgift erlagts i ovan angiven ordning, är gruvanläggningen vid det årets utgång sönad och den på mutsedeln grundade rätt förverkad, så framt talan därom sker inom två år från utgången av det arbetsår, under vilket försummelsen ägt rum.

Med den sista tidens framsteg och uppfinningar på bergshandteringens område har i allt flera fall yppats möjlighet att med fördel bearbeta gruvor, vilka tidigare icke lönat sig utan nedlagts; och det är betydande ekonomiska värden, som i sådant hänseende finnas att tillgodogöra. För den, som av sådan anledning önskar inmuta och bearbeta en äldre fyndighet, lär det ej vara svårt att utröna, huruvida på denna under senare tid arbetskyldighet fullgjorts. Icke heller torde det möta särskild svårighet att finna, huruvida vilostånd åtnjutes, då upplysning därom utan alltför stor svårighet lär kunna erhållas hos den viloståndsbeviljande myndigheten och då dessutom föreskriften om viloståndsresolutionens kungörande i ortens kyrka medför, att hos ortsbefolkningen kan fås upplysning, om vilostånd åtnjutes eller ej. Vida svårare är det att få kännedom om, huruvida gruvan försvarats genom avgiftsbetalning hos länsstyrelsen. En dylik betalning erhåller icke någon publicitet och är ej känd för ortsbefolkningen. Att för behöflig tid genomgå länsstyrelsens digra diarier är förenat med synnerlig omgång och resultatet ändock mycket ovisst. Dels beror nämligen möjligheten att något utröna därvidlag av den större eller mindre utförlighet, varmed diarieföringen sker eller de diarieförda ärendena registreras, dels är det långt ifrån sällsynt att den äldre inmutningens namn kan vara ett annat än den nyas och för nye inmutaren okänt.

Det är givet, att den ovisshet, som på grund härav ofta råder därom, huruvida en tidigare bearbetad fyndighet är försvarad genom avgiftsbetalning, och svårigheten att undanröja denna ovisshet skola verka hämmande på lusten att söka nyttiggöra en till synes övergiven fyndighet. Och risken vid att, denna ovisshet till trots, börja bearbeta fyndigheten är så mycket större, som det av gruvestadgans åberopade bestämmelser följer, att även om förre inmutaren gjort sig skyldig till försummelse ett eller flera år, kan han när som helst åter börja med avgiftsbetalning, utan att nye inmutaren därom erhåller kännedom. Och har sådan avgiftsbetalning ägt rum två år å rad, utan att klandertalan instämts, är den förre inmutarens rätt på nytt i full kraft och oantastlig. Även om således den nye inmutaren skulle lyckas förvissa sig om, att, då han börjar bearbeta gruvan, någon genom avgiftsbetalning skyddad rätt för tidigare inmutare ej föreligger, kan en sådan rätt sedermera uppstå, vadan den nye inmutaren nödsakas att även framgent varje år genomgå länsstyrelsens diarier.

Nu kan man invända, att dessa förhållanden icke äro av synnerlig vikt, enär nye inmutaren ju har den utvägen — den enda säkra — att genom stämning klandra förre inmutarens rätt. Emellertid är det

föga tilltalande för den nye inmutaren att — ehuru han ej säkert vet, om avgift erlagts eller ej — instämman klandertalan med risk att få denna ogillad och i följd därav drabbas av dryga kostnader. Och vidare är det välbekant, att i många fall instämmande av klandertalan möter betydande hinder och svårigheter. Ofta är den föregående inmutaren svåridentifierad, och även om man lyckas identifiera honom, lär det, särskilt om längre tid förflutit från den förra inmutningen, icke sällan bliva förenat med avsevärda besvär och kostnader att utröna, mot vem talan skall riktas.

Olägenheterna vid det nuvarande tillståndet skulle i väsentlig mån förminska, därest de fall, där gruva försvarats genom avgiftsbetalning, bleve på ett lättillgängligt och effektivt sätt bringade till allmänhetens kännedom.

Ett sätt att vinna detta syfte vore, om det föreskref, att hos länsstyrelsen skall föras särskilt diarium över inbetalningar av avgifter enligt 41 § gruvestadgan, samt att länsstyrelsen skall före februari månads utgång varje år låta i länskungörelserna införa förteckning över de under nästföregående året gjorda inbetalningar av dylikt slag, ordnade socknevis efter gruvornas läge, samt med angivande av gruvans namn, den fastighet, på vilken gruvan är belägen, samt tiden för utmålsläggningen. Även andra sätt för syfttemålets vinnande kunna möjligen tänkas.

Med återopande härav får jag hemställa,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om föreskrifter i syfte att för allmänheten underlätta att vinna kännedom om inbetalningar till länsstyrelse av avgifter enligt 41 § gruvestadgan.

Stockholm den 26 januari 1913.

Allan Cederborg.
